

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ НАУКИ І ОСВІТИ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 111
від 10 липня 2019 року

Інформація Міністерства охорони здоров'я України щодо проблем організації та проведення міжнародного іспиту з основ медицини (IFOM-2019)

З 2019 року запроваджується нова комплексна атестація профільних знань студентів-медиків – єдиний державний кваліфікаційний іспит (ЄДКІ). Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 р. № 334 “Про затвердження Порядку здійснення єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальностями галузі знань “22 Охорона здоров'я” єдиний державний кваліфікаційний іспит складається з таких компонентів, як:

- інтегрований тестовий іспит “КРОК”;
- об'єктивний структурований практичний (клінічний) іспит;
- міжнародний іспит з основ медицини;
- іспит з англійської мови професійного спрямування.

1-3 липня цього року студенти третього курсу спеціальності “Медицина” вперше склали міжнародний іспит з основ медицини (IFOM) як частину Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ). IFOM містить 160 питань та перевіряє рівень професійної компетентності із фундаментальних дисциплін, які студенти вивчають протягом перших трьох років навчання. Головним аргументом для запровадження системи IFOM є необхідність підвищення якості медичної освіти в Україні, адже непрофесійні лікарі загрожують життю та здоров'ю українського суспільства. Як зауважують фахівці Міністерства охорони здоров'я України, особливість цього іспиту полягає в тому, що він є об'єктивним, справедливим та незалежним інструментом оцінки якості підготовки майбутніх лікарів.

Варто зазначити, що з кінця 1990-х років в Україні діє система оцінювання студентів-медиків “Крок”. На думку деяких експертів, нині ця система

тестування не виконує свою основну функцію, тобто не може об'єктивно оцінити знання, й не відсіює найслабших студентів. “Крок”, судячи з його результатів, перевіряє рівень завчених знань, а IFOM – рівень застосування цих знань, професійний інтелект.

IFOM розробляє Національна рада медичних екзаменаторів США (NBME – National Board of Medical Examiners), його використовує багато країн, часто замість національного. Однак цей іспит позбавлений національних особливостей і розробляється для міжнародних потреб. Експерти, викладачі з університетів різних країн складають тестові запитання, які потрапляють до банку запитань Національної ради медичних екзаменаторів. Тестові запитання перекладаються незалежною агенцією на національні мови та адмініструються в медичних університетах різних країн. Результати тестів повертаються до Національної ради екзаменаторів, незалежної агенції, де ці результати й оцінюються. Таким чином, відбувається зовнішнє незалежне оцінювання українських студентів-медиків. На результати цього іспиту не можуть впливати ані студенти, ані викладачі, ані керівництво медичних закладів вищої освіти, ані Міністерство охорони здоров'я України. Маніпуляції, втручання в базу результатів є фізично та технічно неможливими. Таке незалежне оцінювання унеможливило будь-яку підробку, продаж дипломів майбутнім лікарям. Водночас воно є важливим інструментом, за допомогою можна оцінити і порівняти рівень підготовки студентів різних університетів і країн.

Міністерство охорони здоров'я України вважає, що саме це і спричинило спротив з боку представників старої системи освіти, які дезінформують суспільство щодо IFOM. Факти саботування іспиту спостерігалися у Харківському, Івано-Франківському, Чернівецькому, Сумському, Одеському, Ужгородському медичних університетах. Так, за наданою Міністерством охорони здоров'я України інформацією, міжнародний іспит з основ медицини IFOM-2019 повинні скласти 12 877 студентів-медиків з 21 закладу медичної освіти, однак його фактично складало 9650 осіб або 77,5 % від загальної кількості третьокурсників, які навчаються за спеціальністю “Медицина”. Основу протестувальників склали традиційно найслабші студенти – іноземці. Повторно скласти іспит студенти-медики зможуть лише один раз, у серпні 2019 року відповідно до графіку Центру тестування за власний кошт.

Водночас студенти пояснюють свої протести недосконалою організацією впровадження тестування, зокрема браком часу на підготовку до іспиту, необхідністю гармонізації навчальних планів, стандартів освіти і переходу на міжнародні підручники. У свою чергу Міністерство охорони здоров'я України звертає увагу на те, що заклади медичної освіти мають повну автономію у розробці навчальних планів відповідно до Закону України “Про вищу освіту”.

Думку студентів поділяє значна частина експертів. Так, Зоряна Черненко, експерт з медреформи і медичного права, викладач Школи охорони здоров'я “Києво-Могилянської академії”, не схвалює як стару українську систему тестування, так і спосіб, в який Міністерством охорони здоров'я України

запроваджуються нові тести IFOM. Хоча базові медичні дисципліни є єдиними для всіх країн, однак американська система подачі інформації в освітньому процесі відрізняється від української. Українці завжди вчать теорію, а потім розбирають її на прикладах. Американці спершу розбирають приклади, а потім переходять до теорії. І тести, які на початку цього місяця склали українські студенти, побудовані за американськими принципами, за якими не навчали українських студентів. Експерт також звертає увагу, що іноземні студенти навчаються за англійськими підручниками, які сфокусовані на зв'язку з клінікою, натомість в українських підручниках переважає теорія. Для прикладу: в Україні анатомію в більшості випадків викладають по атласах, без рентгена, КТ та МРТ.

Окрім того, варто зазначити, що відповідно до Постанови КМУ від 12.12.2018 № 1046 Міністерству охорони здоров'я України доручено:

“1) подати до 1 квітня 2019 р. за результатами проведеного міжнародного моніторингового дослідження якості вищої медичної освіти Кабінетові Міністрів України пропозиції щодо перенесення строку обов'язкового зарахування в 2019 році міжнародного іспиту з основ медицини як складової єдиного державного кваліфікаційного іспиту;

2) поінформувати Кабінет Міністрів України про результати проведеного міжнародного моніторингового дослідження якості вищої медичної освіти».

Чимало фахівців вважають педагогічно обґрунтованим “перенесення строку обов'язкового зарахування міжнародного іспиту з основ медицини як складової єдиного державного кваліфікаційного іспиту” на наступні роки, після розроблення рекомендацій щодо вдосконалення навчальних планів і освітніх програм та впровадження рекомендацій за результатами проведеного міжнародного моніторингового дослідження у систему підготовки лікарів.

У свою чергу Міністерство охорони здоров'я України загрожує увагу на тому, що студенти-медики мали змогу підготуватися до іспиту, оскільки керівництво закладів вищої освіти було інформовано за півтора року до проведення обов'язкового IFOM. Окрім того, з метою підготовки до обов'язкового міжнародного іспиту з основ медицини 15 березня 2019 року проведено пробний міжнародний іспит з основ медицини (IFOM Basic Science Exam (IFOM BSE)) у закладах вищої освіти України для студентів четвертих курсів за спеціальністю 222 “Медицина” в межах міжнародного моніторингового дослідження якості вищої медичної освіти. Середній рівень складання по Україні на пробному тестуванні становив 27% правильних відповідей, тоді як міжнародна група показала значно вищий результат - 54%.

Конфліктна ситуація, пов'язана з проведенням IFOM-2019, до кінця не вирішена. Так, студенти-медики звернулися до українських судів з позовами до Кабінету Міністрів України та Міністерства охорони здоров'я України щодо незаконності проведення міжнародного іспиту з основ медицини IFOM-2019. Водночас до Верховної Ради України подана електронна петиція з приводу відміни IFOM в Україні, доопрацювання та оновлення навчальних планів у

медичних закладах вищої освіти. Станом на 5 липня петиція набрала 1968 підписів.

У зв'язку з вищезазначеним, **Комітет з питань науки і освіти вирішив:**

1. Інформацію Міністерства охорони здоров'я України щодо проблем організації та проведення міжнародного іспиту з основ медицини IFOM-2019 взяти до відома.

2. Рекомендувати Міністерству охорони здоров'я України:

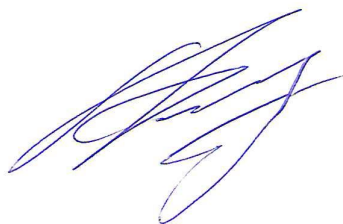
2.1. Протягом липня 2019 року усунути усі недоліки та конфліктні ситуації, які виникли у зв'язку з проведенням міжнародного іспиту з основ медицини IFOM-2019.

3. Рекомендувати Комітету з питань науки і освіти десятого скликання:

3.1 Поставити на контроль та розглянути повторно у другому півріччі 2019 року питання щодо проблем організації та проведення міжнародного іспиту з основ медицини IFOM-2019.

4. Направити це Рішення Комітету з питань охорони здоров'я, Кабінету Міністрів України, Міністерству освіти і науки України, Міністерству охорони здоров'я України, Національній академії медичних наук України, Спілці ректорів вищих навчальних закладів України.

**Перший заступник
Голови Комітету**

О.В. Співаковський